

לא נפסיק ללכת לארץ ישראל

מערך למפקדים לחג הסיגד

קהל יעד: מפקדים עד דרג הסרן **לו"ז המערך:** 30 דקות

מטרות המערך:

חיזוק ערך אהבת המולדת באמצעות דיון על חג הסיגד

מטרות ביניים:

- היכרות עם חג הסיגד ומשמעותו
- בירור משמעותו של חג הסיגד בימינו לשירות הצבאי

מהלך הפעילות:

חלק א': "לא נפסיק ללכת לארץ ישראל" - 10 דקות
חלק ב': "האחד נשא את משאו של האחר" - 15 דקות
חלק ג': סיכום מפקד/ת - 5 דקות

חלק א' : "לא נפסיק ללכת לארץ ישראל"

שאל את המשתתפים:

- **מה ידוע לכם על חג הסיגד? מה משמעותו?**

הסבר במילותייך למשתתפים:

חג הסיגד חל בכ"ט בחשוון, חמישים יום לאחר יום הכיפורים, ובו מתכנסים יהודים רבים יוצאי אתיופיה לטקס קהילתי משותף שעניינו המרכזי - חיזוק הקשר לארץ ישראל וירושלים וחדוש הברית עם התורה. זהו יום שבמרכזו **ערבות הדדית, אהבת הארץ וחשבון נפש ציבורי**. בהתכנסות ביום זה באתיופיה היו הקייסים קוראים מהספרים שבתנ"ך "עזרא" ו"נחמיה", בהם מתוארת שיבת ציון אחרי גלות בית ראשון, **בתקווה לחזור לירושלים**. התחברות בני הכפרים יחד מידי שנה משקפת את תחושת האחדות והלכידות של הקהילה היהודית העתיקה באתיופיה ששמרה על מנהגיה לאורך מאות רבות של שנים. בישראל הפך הסיגד לחג לאומי וההתכנסות המרכזית מתקיימת בטיילת ארמון הנציב הצופה אל-עבר העיר העתיקה בירושלים.

למפקד/ת – חלק למשתתפים דף המקורות (מצורף בסוף המערך) ובקש מנציג להקריא את השיר "המסע לארץ ישראל" – מקור 1 (ניתן גם להשמיע):

ספרייה ירושלים

המסע לארץ ישראל/ מלים: חיים אידיסיס, לחן: שלמה גרוניך

<p>ובלילה תקפו שודדים בספין, גם בחרב חדה, במדבר דם אמי, הירח עדי ואני מבטיחה לאחי הקטנים:</p> <p>עוד מעט, עוד קצת, יתגשם החלום, עוד מעט נגיע לארץ ישראל.</p> <p>בירח דמותה של אמי מביטה בי; אמא, אל תעלמי; לו היתה לצדי, היא היתה יכולה לשכנע אותם שאני יהודי.</p> <p>עוד מעט, עוד קצת, בקרוב נגאל, לא נפסיק ללכת לארץ ישראל.</p> <p>עוד מעט, עוד קצת, להרים עינים, מאמץ אחרון לפני ירושלים.</p>	<p>הירח משגיח מעל, על גבי שק האכל הדל, המדבר מתחתי, אין סופו לפני ואמי מבטיחה לאחי הקטנים:</p> <p>עוד מעט, עוד קצת, להרים רגלים, מאמץ אחרון לפני ירושלים.</p> <p>אור ירח, החזק מעמד, שק האכל שלנו אבד, המדבר לא נגמר, יללות של תנים ואמי מרגיעה את אחי הקטנים:</p> <p>עוד מעט, עוד קצת, בקרוב נגאל, לא נפסיק ללכת לארץ ישראל.</p>
--	---

למפקד/ת- הרחבה על השיר: חיים אידיסיס (נולד: 1959) הוא תסריטאי ובמאי ושלמה גרוניך (נולד: 1949) הוא מחזיקאי. בשנת 1991 עם התגברותה של העלייה מאתיופיה הקים שלמה גרוניך את "מקהלת שבא" שביקשה לשמר את המורשת המוזיקלית של יהודי אתיופיה והורכבה מעולים חדשים. אחד משיריה הראשונים של המקהלה היה "המסע לארץ ישראל" שהציג בפני הישראלים בפעם הראשונה את סיפור העלייה ותלאות הדרך של רבים מהעולים.

בעקבות השיר, ערוך שיחה בשאלות הבאות עם המשתתפים:

- רובו של השיר מציג את הקשיים העצומים שעמדו בפני העולים. מה לפי כותבי השיר הניע אותם במסעם?
- העולים שעשו את הדרך המפרכת מעולם לא ביקרו קודם לכן בארץ-ישראל או בירושלים, על-בסיס מה לדעתכם נשענה הזיקה והאהבה העמוקה שלהם לארץ?
- מה לדעתכם ניתן ללמוד ממורשת הכמיהה לציון שבאה לידי ביטוי בסיפורם של יהודי אתיופיה?

חלק ב': "האחד נשא את משאו של האחר" - על רעות בחג הסיגד

בקש מהמשתתפים לקרוא את הקטעים הבאים (מקור 2):

"חג הסיגד, מעבר לענייני הרוחני-דתי הוא גם חג של שיתופיות, עזרה לזולת וסולידריות. היהודים באתיופיה היו פזורים בכפרים רבים ופעם בשנה היו עוצרים את מרוץ היום ומתקהלים למקום אחד. במהלך צעידתם מכפריהם לעבר מקום הטקס (שלעיתים נמשך ימים), האחד נשא את משאו של האחר, הכינו הצידה בצוותה, לנו זה לצד זה ופסעו זה לצידו של זה ועוד. כל היהודים באי הכפרים נהגו איש ברעיו כאילו הוא בן משפחתו הקרובה"

(אבי מספין, "סיגד. לא רק לאתיופים", ynet, 27/11/08)

ספרייה ירושלים

"מזה כשלושים שנה, מאז העלייה המשמעותית הראשונה של יוצאי אתיופיה, בראשית שנות השמונים, קבעו המנהיגים הרוחניים של יהודי אתיופיה, כי יש להמשיך את מסורת חג הסיגד גם בארץ. היו לכך מספר סיבות, אך המרכזית שבהן הינה שחלקים נכבדים מהעם היהודי, ולא דווקא מהקהילה, עודנו בגלות... הסולידאריות הכריעה את הכף. מאז, מידי שנה בכ"ט בחשוון חוגגים יהודי אתיופיה את חג הסיגד גם במדינת ישראל. יחד עם זאת, אנו, היהודים מאתיופיה, רואים וראינו תמיד בחג זה, את חגם של כלל ישראל שאיננו נפרד ממסורת ישראל, לא במנהגיו ולא בתכניו. בשיחות רשמיות והבלתי רשמיות בהן לקחתי חלק, ניכר כי יהודי אתיופיה חפצים לשתף בחג זה את כלל ישראל"

(אבי מספין, מזל טוב – חג חדש וחגיגה של רב תרבותיות, ynet, 09/07/08)

למפקד/ת- הרחבה על הכותב: אבי מספין הוא ישראלי יוצא אתיופיה הפעיל לשימור והפצת התרבות של הקהילה היהודית באתיופיה, הוא שימש בעבר כדובר אגודת יהודי אתיופיה בישראל. דבריו בשני הקטעים שהובאו נכתבו סביב הפיכתו של הסיגד לחג ממלכתי בישראל בחוק מיוחד של הכנסת.

- מה בין חג הסיגד לערך הערבות ההדדית לפי מספין? מה הייתה משמעותה של ההתכנסות במהלך הסיגד באתיופיה? מהי משמעותה כיום?
- ההחלטה של ראשי קהילת יוצאי אתיופיה להפוך את חגם לחג ישראלי אינה מובנת מאליה, מה לדעתכם הניע אותם? מה ניתן ללמוד מהחלטה זו?
- מה המשמעות של חג הסיגד עבורנו כמשרתים בצה"ל? מה ניתן ללמוד ממנו לשירותינו הצבאי?

חלק ג': סיכום מפקד/ת

למפקד/ת- לפניך דגשים לסיכום השיעור:

- ביררנו מהו חג הסיגד ומשמעותו
- דנו בקשר של בני הקהילה האתיופית לארץ ובמסע עלייתם
- ביררנו את משמעות הסיגד לימינו ולשירותינו הצבאי
- ניתן להקריא את הפסקאות הבאות הלקוחות מתוך הכרזת העצמאות של מדינת ישראל (מקור 3) ודרכן לחדד את משמעות הקשר לארץ בתולדות העם ובימינו:

"לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית." (מתוך מגילת העצמאות)

- הכמיהה לארץ-ישראל הייתה חוויה המשותפת ליהודים רבים בכל התפוצות; מהי משמעותה כיום בעבורנו כמי שחיים במדינת ישראל ומשרתים בצבאה?
- כיצד ערך "אהבת המולדת" מסייע לנו כדי לרתום את חיילינו למשימות העומדות בפניהם?
- הבא את ה"אני מאמין" הפיקודי-ערכי שלך ושתף במשמעות אהבת המולדת עבורך וההיכרות עם חג הסיגד כמפקד בצה"ל.

לא נפסיק ללכת לארץ ישראל - דף מקורות

מקור 1:

המסע לארץ ישראל/ מלים: חיים אידיסיס, לחן: שלמה גרוניך

ובלילה תקפו שוודים
בסכין, גם בחרב חדה,
במדבר דם אמי, הירח עדי
ואני מבטיחה לאחי הקטנים:

עוד מעט, עוד קצת,
יתגשם החלום,
עוד מעט נגיע לארץ ישראל.

בירח דמותה של אמי
מביטה בי, אמא, אל תעלמי
לו היתה לצדי, היא היתה יכולה
לשכנע אותם שאני יהודי.

עוד מעט, עוד קצת,
בקרוב נגאל,
לא נפסיק ללכת לארץ ישראל.

עוד מעט, עוד קצת,
להרים עינים,
מאמץ אחרון לפני ירושלים.

הירח משגיח מעל,
על גבי שק האכל הדל,
המדבר מתחת, אין סופו לפני
ואמי מבטיחה לאחי הקטנים:

עוד מעט, עוד קצת,
להרים רגלים,
מאמץ אחרון לפני ירושלים.

אור ירח, החזק מעמד,
שק האכל שלנו אבד,
המדבר לא נגמר, וללות של תנים
ואמי מרגיעה את אחי הקטנים:

עוד מעט, עוד קצת,
בקרוב נגאל,
לא נפסיק ללכת לארץ ישראל.

מקור 2:

"חג הסיגד, מעבר לענייני הרוחני-דתי הוא גם חג של שיתופיות, עזרה לזולת וסולידריות. היהודים באתיופיה היו פזורים בכפרים רבים ופעם בשנה היו עוצרים את מרוץ היום ומתקהלים למקום אחד. במהלך צעידתם מכפריהם לעבר מקום הטקס (שלעיתים נמשך ימים), האחד נשא את משאו של האחר, הכינו הצידה בצוותה, לנו זה לצד זה ופסעו זה לצידו של זה ועוד. כל היהודים באי הכפרים נהגו איש ברעיו כאילו הוא בן משפחתו הקרובה"

(אבי מספין, "סיגד. לא רק לאתיופים", ynet, 27/11/08)

"מזה כשלושים שנה, מאז העלייה המשמעותית הראשונה של יוצאי אתיופיה, בראשית שנות השמונים, קבעו המנהיגים הרוחניים של יהודי אתיופיה, כי יש להמשיך את מסורת חג הסיגד גם בארץ. היו לכך מספר סיבות, אך המרכזית שבהן הינה שחלקים נכבדים מהעם היהודי, ולא דווקא מהקהילה, עודנו בגלות... הסולידאריות הכריעה את הכף. מאז, מידי שנה בכ"ט בחשוון חוגגים יהודי אתיופיה את חג הסיגד גם במדינת ישראל. יחד עם זאת, אנו, היהודים מאתיופיה, רואים וראינו תמיד בחג זה, את חגם של כלל ישראל שאיננו נפרד ממסורת ישראל, לא במנהגיו ולא בתכניו. בשיחות רשמיות והבלתי רשמיות בהן לקחתי חלק, ניכר כי יהודי אתיופיה חפצים לשתף בחג זה את כלל ישראל"

(אבי מספין, מזל טוב – חג חדש וחגיגה של רב תרבותיות, ynet, 09/07/08)

מקור 3:

ספאָרטיב ידוּשלים

"לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית."

(מתוך מגילת העצמאות)